VAIKŲ SVEIKATOS PAŽYMĖJIMŲ PATEIKIMO APŽVALGA

Mokinio sveikatos pažymėjimą sudaro dvi dalys: I dalis „Sveikatos būklės įvertinimas“ – pildoma šeimos ar vaikų ligų gydytojo arba slaugytojo, II dalis „Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas“ – pildoma gydytojo odontologo, gydytojo odontologo specialisto arba burnos higienisto. Vaiko sveikatos pažymėjimą gydytojas specialistas gali pradėti pildyti nuo pirmos arba nuo antros pažymėjimo dalies.

2019–2020 m. m. Raseinių rajono ugdymo įstaigas lankė 3039 mokiniai, kuriems profilaktinio sveikatos patikrinimo metu buvo užpildytas Mokinio sveikatos pažymėjimas. Tai sudarė 96,7 proc. rajono 7–17 m. amžiaus mokyklas lankiusių vaikų. Mokinių, kurie turi užpildytą Mokinio sveikatos pažymėjimą, dalis per ketverius mokslo metus išaugo 0,66 proc. Vertinant rajono mastu, mokinių sveikatos pažymėjimų 7–17 m. vaikų amžiaus grupėje 2019–2020 m. m. VSS IS sukaupta 0,9 proc. mažiau, palyginus su 2018–2019 m. m. (1 pav.).

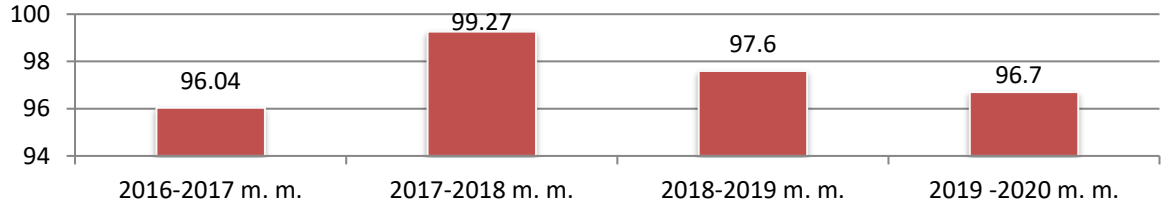

1 pav. **7–17 m. amžiaus mokinių, turinčių Mokinio sveikatos pažymėjimą, dalis per ketverius mokslo metus (proc.)**

VAIKŲ KŪNO MASĖS INDEKSO ĮVERTINIMO APŽVALGA

Profilaktinio sveikatos patikrinimo metu šeimos ar vaikų ligų gydytojas išmatuoja vaiko ūgį, svorį, rezultatus įrašo į elektroninį Mokinio sveikatos pažymėjimą, kuriame automatiškai apskaičiuojama kūno masės indekso (toliau – KMI) skaitinė reikšmė ir KMI įvertinimas: normalus svoris, per mažas svoris, antsvoris ar nutukimas. Nuo 2020 m. gegužės 1 d. įsigaliojo 2–18 m. amžiaus vaikams pritaikytos KMI vertinimo ribos. Jas galima rasti Mokinio sveikatos pažymėjimo pildymo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. V-951.

Remiantis VSS IS duomenimis, 2019–2020 m. m. Raseinių rajono ugdymo įstaigas lankė 3039 mokiniai (7–17 m, amžiaus), turintys Mokinio sveikatos pažymėjimą. Iš šių mokinių 1 mokiniui nebuvo įvertintas KMI. 2019–2020 m. m. ketvirtadalis (25,6 proc.) 7–17 m. amžiaus vaikų turėjo per didelį svorį (2 pav.). Palyginant su ankstesniais mokslo metais, tokių mokinių dalis išaugo 3,2 proc.

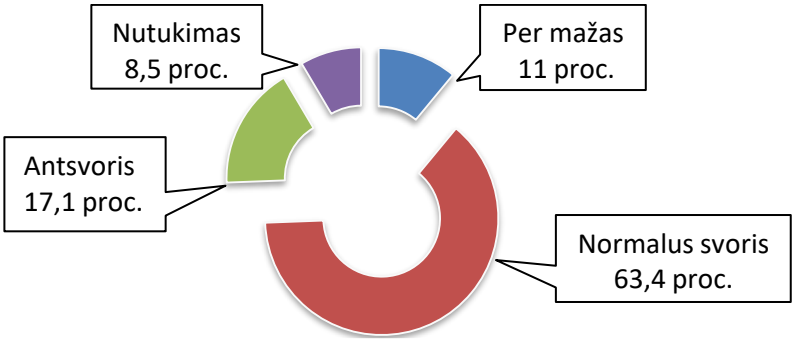

2 pav. **7–17 m. amžiaus mokinių KMI įvertinimas 2019–2020 m. m. (proc.)**

2019–2020 m. m. 63,4 proc. 7–17 m. amžiaus mokinių turėjo normalų svorį (1 lentelė). Palyginti su ankstesniais mokslo metais, tokių mokinių dalis sumažėjo 2,4 proc. Antsvorį turinčių mokinių dalis sudarė 17,1 proc. Palyginti su ankstesniais mokslo metais, tokių mokinių dalis išaugo 1,4 proc. Per mažas kūno svoris nustatytas 11,0 proc. mokinių. Palyginti su 2018–2019 m. m., rodiklis sumažėjo 0,8 proc. Nutukusių mokinių dalis 2019–2020 m. m. sudarė 8,5 proc. – išaugo 1,8 proc., palyginti su ankstesniais mokslo metais

1 lentelė. **7–17 m. amžiaus mokinių KMI įvertinimas 2019–2020 m.m.**

KMI įvertinimas	Abs. sk.	Proc.	Pokytis, palyginus su 2018-2019 m. m.
Normalus svoris	1927	63,4	-2,4
Antsvoris	520	17,1	1,4
Per mažas	334	11,0	-0,8
Nutukimas	257	8,5	1,8

Apžvelgiant 7–17 m. amžiaus mokinių KMI įvertinimo rezultatus per ketverius mokslo metus matoma, kad labiausiai pakito nutukusių mokinių dalis. Nuo 2016–2017 m. m. tokių mokinių dalis išaugo 2,54 proc. Antsvorį turinčių mokinių dalis padidėjo 0,69 proc. Per mažo svorio mokinių dalis per ketverius mokslo metus sumažėjo 0,8 proc., normalų svorį turinčių mokinių dalis – 0,39 proc. (3 pav.).

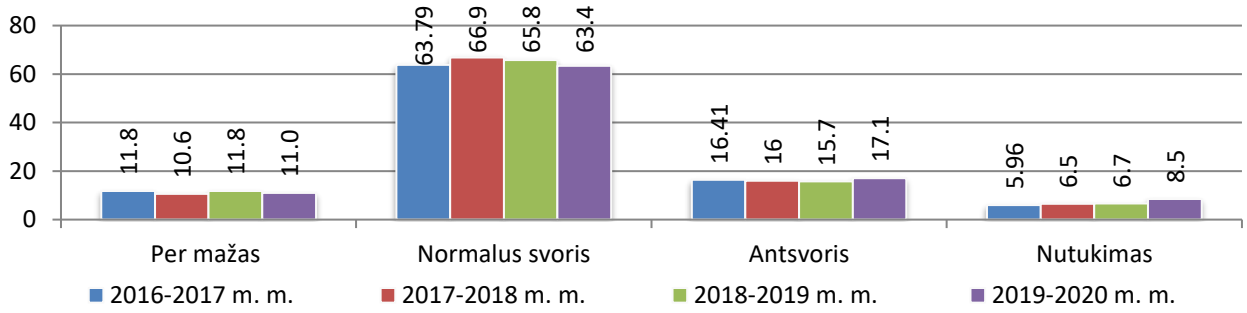

3 pav. **7–17 m. amžiaus mokinių KMI įvertinimas per ketverius mokslo metus (proc.)**

VAIKŲ FIZINIO UGDYMO GRUPIŲ ĮVERTINIMO APŽVALGA

Kasmetinio mokinio sveikatos patikrinimo metu asmens sveikatos priežiūros įstaigos specialistas, įvertinęs vaiko fizinę sveikatos būklę, jo sveikatos pažymėjime nurodo fizinio ugdymo grupę: pagrindinė, parengiamoji, specialioji ar, esant poreikiui, pažymi, iki kurios dienos mokinys atleidžiamas nuo fizinio lavinimo pamokų.

2019–2020 m. m. 95,1 proc. mokinių dalyvavo ugdymo procese, turėdami pagrindinę fizinio ugdymo grupę. (4 pav.) Pagrindinei fizinio ugdymo grupei priskiriami visiškai sveiki ar turintys nedidelių sveikatos sutrikimų (nedidelio laipsnio regos sutrikimai, netaisyklinga laikysena, funkciniai negalavimai ir pan.) mokiniai. Šiai grupei priklausantys vaikai gali treniruotis sporto būreliuose ir dalyvauti sporto varžybose. Palyginus su 2018–2019 m. m., tokių vaikų dalis pagrindinėje fizinio ugdymo grupėje nežymiai (0,5 proc.) išaugo (5 pav.).

Parengiamoje fizinio ugdymo grupėje 2019–2020 m. m. mankštinosi 3,4 proc. rajono 7–17 m. amžiaus mokinių (4 pav.). Šiai grupei priskiriami mokiniai, turintys nedidelių sveikatos sutrikimų, persirgę tam tikromis ligomis ir laikinai negalintys lankyti kūno kultūros pamokų visu pajėgumu. Jie mankštinasi pamokose pagal mokyklinę programą su sąlyga, kad fizinė veikla nepablogintų jų sveikatos būklės. Kai kurie fiziniai pratimai nėra atliekami arba ribojami. Gydytojas specialistas, priskyręs mokinį prie šios fizinio ugdymo grupės, turi nurodyti ir mokinio dalyvavimo ugdymo veikloje rekomendacijas. Palyginus su 2018–2019 m. m., mokinių dalis parengiamojoje grupėje nepakito (5 pav.).

Specialiojoje fizinio ugdymo grupėje 2019–2020 m. m. buvo 1,5 proc. mokinių (4 pav.). Specialiąją grupę sudaro mokiniai, turintys nuolatinių ar laikinų sveikatos sutrikimų, kurie su tam tikrais apribojimais netrukdo jiems dalyvauti ugdymo veikloje. Tokie mokiniai mankštinasi pagal specialią kūno kultūros programą ar lanko gydomosios kūno kultūros pratybas. Gydytojas specialistas atitinkamai turi nurodyti ir mokinio dalyvavimo ugdymo veikloje rekomendacijas. Šioje grupėje mokinių dalis 2019–2020 m. m. sumažėjo 0,5 proc., palyginus su 2018–2019 m. m. (5 pav.).

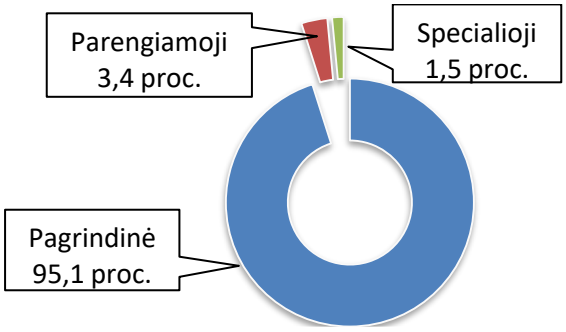

4 pav. **7–17 m. amžiaus mokiniams paskirtos fizinio ugdymo grupės 2019–2020 m. m. (proc.)**

Apžvelgiant mokinių fizinio pajėgumo pokyčius per ketverius mokslo metus, didžiausia dalimi (1,9 proc.) išaugo mokinių, priskirtų pagrindinei fizinio ugdymo grupei, dalis. Mokinių, kuriems nustatyta parengiamoji fizinio ugdymo grupė, dalis per minėtus mokslo metus sumažėjo 0,3 proc.. Mokinių, priskirtų specialiajai fizinio ugdymo grupei, dalis tuo pačiu laikotarpiu padidėjo 0,4 proc. (5 pav.).

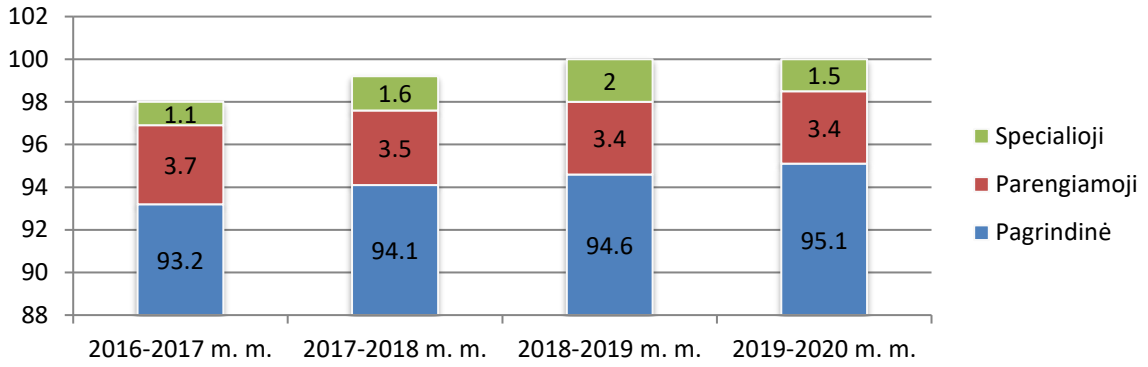

5 pav. **7–17 m. amžiaus mokiniams paskirtos fizinio ugdymo grupės per ketverius mokslo metus (proc.)**

VAIKŲ DANTŲ IR ŽANDIKAULIŲ BŪKLĖS APŽVALGA

Atliekant kasmetinį vaiko sveikatos patikrinimą, gydytojas odontologas įvertina mokinio dantų, žandikaulių būklę ir rezultatus įrašo į Mokinio sveikatos pažymėjimo antra dalį „dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas". Jeigu mokiniui profilaktinio sveikatos patikrinimo metu gydytojas odontologas neranda pažeistų, plombuotų ir dėl ėduonies išrautų dantų – vaiko dantys yra sveiki. 2019–2020 m. m. mokiniai, kurių dantys yra sveiki, sudarė beveik penktadalį (16,61 proc.) visų patikrintų mokinių. Šis rodiklis per ketverius mokslo metus sumažėjo 2,25 proc. (6 pav.).

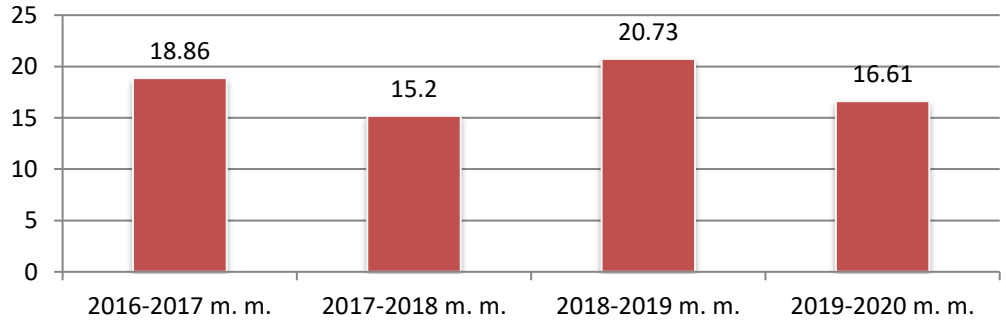

6 pav. **7–17 m. amžiaus mokinių, kurių dantys sveiki, dalis per ketverius mokslo metus (proc.)**

Profilaktinio sveikatos patikrinimo metu gydytojas odontologas taip pat įvertinta mokinio sąkandžio būklę. 2019–2020 m. m. daugiau nei pusę vaikų (59,8 proc.) sąkandžio patologijos neturėjo (7 pav.). Šis rodiklis 2019–2020 m. m. palyginus su praėjusiais mokslo metais sumažėjo 0,5 proc. Kas ketvirtam mokiniui (22,4 proc.) nustatyta pavienių dantų patologija. Palyginus su

2018–2019 m. m., šis rodiklis sumažėjo 2,9 proc.. Pavienių dantų ir žandikaulių patologijos rodiklis, palyginus su praėjusiais mokslo metais sumažėjo 0,3 proc. Didžiausias pokytis 2019–2020 m. m. palyginus su 2018–2019 m. m. stebimas mokinių, turinčių žandikaulių patologiją (17,8 proc.), padidėjo 3,7 proc.

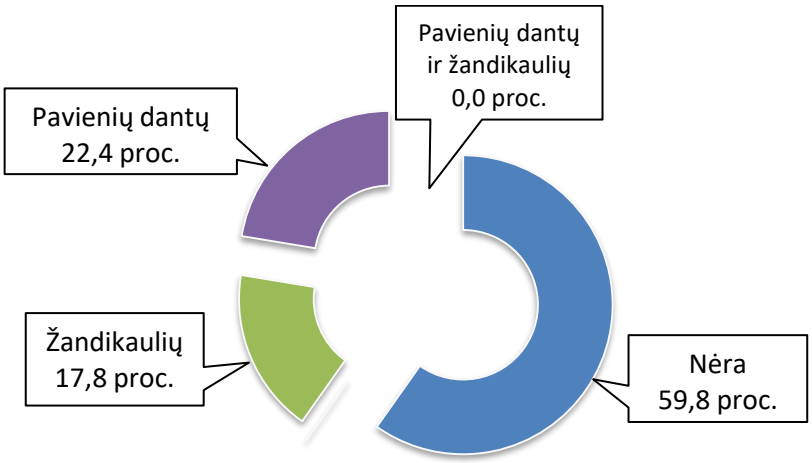

7 pav. **7–17 m. amžiaus mokinių sąkandžio patologijos įvertinimas 2019–2020 m. m. (proc.)**

VAIKŲ LIGOTUMO RODIKLIŲ APŽVALGA

Profilaktinio sveikatos patikrinimo metu nesant sveikatos būklės sutrikimų, galinčių turėti įtakos vaiko dalyvavimui ugdymo procese, gydytojas Mokinio sveikatos pažymėjime pažymi, kad mokinys gali dalyvauti ugdymo veikloje be apribojimų. 2019–2020 m. m. ugdymo veikloje be apribojimų galėjo dalyvauti 94,25 proc. profilaktiškai sveikatą pasitikrinusių 7–17 m. amžiaus mokinių. Per ketverius mokslo metus ši mokinių dalis sumažėjos 0,43 proc. 2016–2017 m. m. ugdymo veikloje be apribojimų dalyvavo 94,68 proc. mokinių, 2017–2018 m. m. – 95,63 proc. mokinių, 2018–2019 m. m. – 95,68 proc. mokinių (8 pav.).

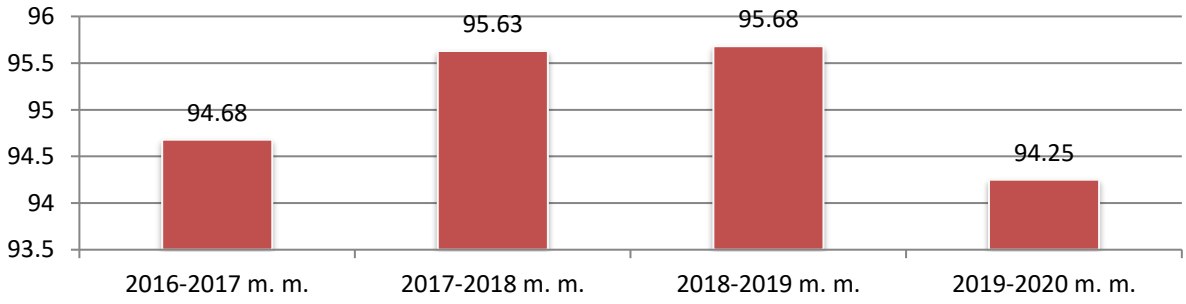

8 pav. **7–17 m. amžiaus mokinių, kurie ugdymo veikloje galėjo dalyvauti be apribojimų, dalis per ketverius mokslo metus (proc.)**

Remiantis Privalomojo sveikatos draudimo informacinės sistemos „Sveidra“ duomenimis, 2019 metais kvėpavimo sistemos ligų grupėje buvo daugiausiai sergančių 7–17 m. amžiaus mokinių (464,01 atvejo 1000 gyv.). Didžiausią atvejų dalį sudarė ūminės viršutinių kvėpavimo takų infekcijos (264,62 atv. 1000 gyv.). Antroje vietoje – virškinimo sistemos ligos (187,44 atv. 1000 gyv.). Daugiausia ligotumo atvejų dantų ligomis (118,84 atv. 1000 gyv.). Trečioje vietoje pagal didžiausią ligotumo atvejų skaičių – akies ir jos organų ligos (115,77 atv. 1000 gyv.). Didžiausią atvejų dalį sudarė miopija (trumparegystė) (47,17 atv. 1000 gyv.). Ketvirtoji ligų grupė – sužalojimai, apsinuodijimai ir tam tikri išorinių poveikių padariniai (94,64 atv. 1000 gyv.). Daugiausia diagnozuota klubų ir kojų sužalojimų (37,98 atv. 1000 gyv.). Penktoje vietoje – simptomai, požymiai ir nenormalūs klinikiniai požymiai, neklasifikuojami kitur (88,51 atv. 1000 gyv.). Dažniausiai nustatyta nenormali laikysena (8,88 atv. 1000 gyv.). Ligotumo mažėjimo tvarka toliau šeštoje vietoje išsidėstė psichikos ir elgesio sutrikimai (61,87 atv. 1000 gyv.). Šioje ligų grupėje daugiausiai buvo elgesio ir emocijų sutrikimų, prasidedančių vaikystėje ir paauglystėje, atvejų (41,35 atv. 1000 gyv.). Odos ir poodžio ligos pagal sergančių asmenų skaičių 7 vietoje (57,58 atv. 1000 gyv.). Daugumą atvejų sudarė dermatitas ir egzema (20,83 atv. 1000 gyv.). Jungiamojo audinio ir raumenų bei skeleto ligos 8 vietoje (41,04 atv. 1000 gyv.). Didžiausias skaičius deformuojančios dorsopatijos atvejų (13,78 atv. 1000 gyv.). Ligotumas endokrininėmis ir medžiagų apykaitos ligomis nustatytas 36,45 atv. 1000 gyv. Šioje ligų grupėje daugiausia atvejų sudarė medžiagų apykaitos sutrikimai (17,46 atv. 1000 gyv.). Toliau pagal mažėjančius atvejus – ausies ir speninės ataugos ligos (33,08 atv. 1000 gyv.). Dažniausios vidurinės ausies ir speninės ataugos ligos (23,28 atv. 1000 gyv.). Toliau – tam tikros infekcinės ir parazitų sukeliamos ligos (22,35 atv. 1000 gyv.). Daugiausia atvejų sudarė žarnyno infekcinės ligos (išskyrus kitą infekcinės ir nepatikslintos kilmės gastroenteritą ir kolitą) – nustatyta 3,06 atv. 1000 gyv. Lytinių ir šlapimo sistemos takų ligomis sergančių mokinių buvo 17,76 atv. 1000 gyv. Didžiąją dalį sergančiųjų sudarė asmenys, sergantys kitomis šlapimo sistemos ligomis (3,98 atv. 1000 gyv.). Įgimtos formavimosi ydos, deformacijos ir chromosomų anomalijos sudarė 14,4 atv. 1000 gyv. Iš jų daugiausiai atvejų – įgimtos raumenų ir skeleto sistemos formavimosi ydos ir deformacijos (8,58 atv. 1000 gyv.). Nervų sistemos ligotumas sudarė 13,78 atv. 1000 gyv. Šioje ligų grupėje daugiausiai epizodinių ir paroksizminių sutrikimų atvejų (8,27 atv. 1000 gyv.). Ligotumas kraujotakos sistemos ligomis sudarė 12,25 atv. 1000 gyv. Daugiausia atvejų sudarė nereumatinės vožtuvų ydos (1,84 atv. 1000 gyv.). Navikų ligotumas – 5,21 atv. 1000 gyv. Šioje ligų grupėje daugiausia gerybinių navikų ligotumo atvejų (4,9 atv. 1000 gyv.). Ligotumas kraujo ir kraujodaros organų ligomis bei tam tikrais sutrikimais, susijusiais su imuniniais mechanizmais, nustatyti 3,98 atv. 1000 gyv. (9 pav.).

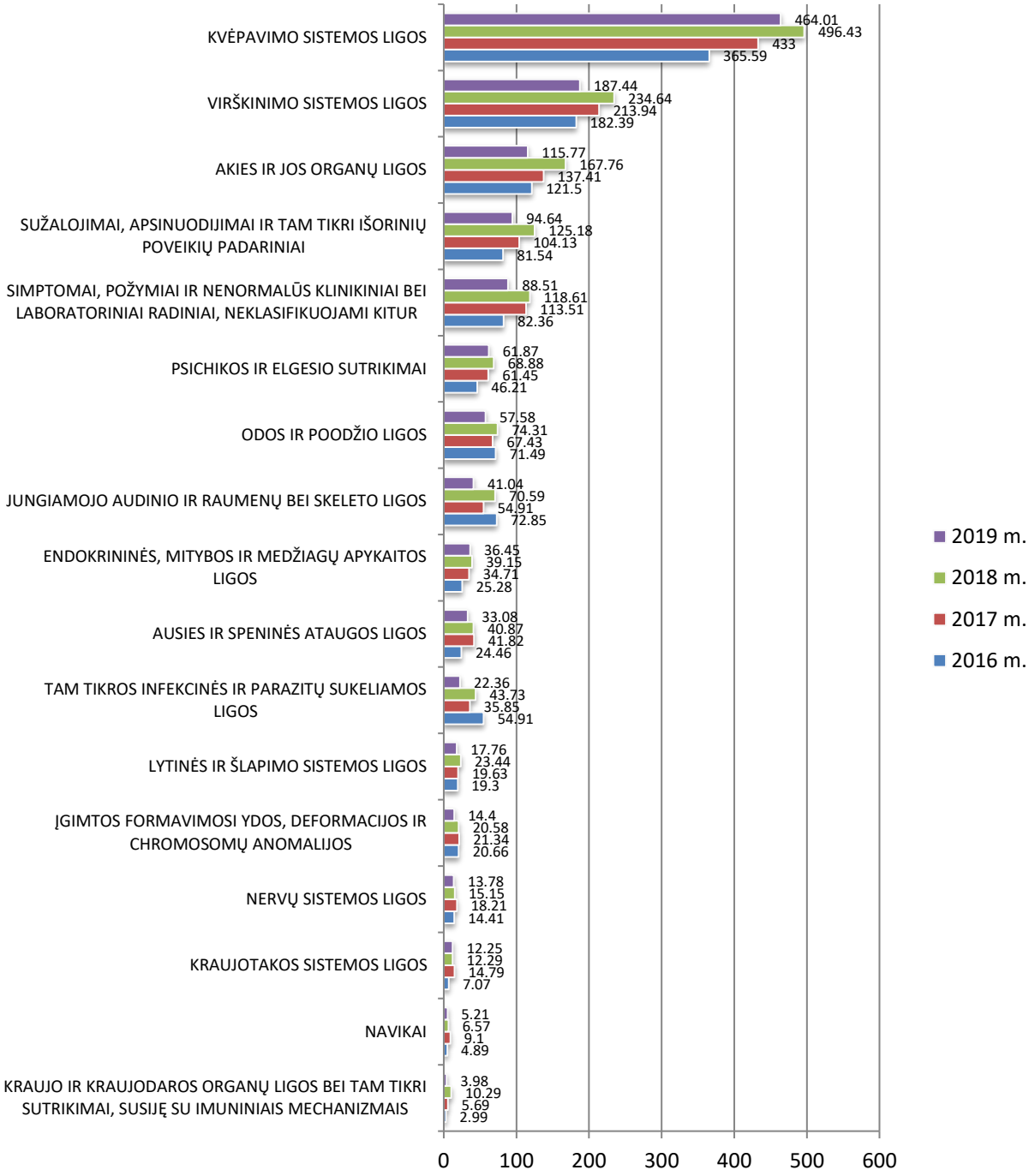

9 pav. **7–17 m. amžiaus vaikų ligotumo atvejų 1000 gyventojų skaičius per ketverius metus**

Vertinant 7–17 m. amžiaus vaikų ligotumo pokyčius per ketverius metus, nuo 2016 m. iki 2019 m. didžiausia dalimi padaugėjo sergančių asmenų kvėpavimo sistemos ligomis (98,42 atvejais daugiau). Didžiausia dalimi sumažėjo tam tikros infekcinės ir parazitų sukeliamos ligos (32,55 atvejais mažiau). Kitose ligų grupėse ženklaus pokyčio nestebima – atvejų skaičius išlieka panašus (9 pav.).

Analizę parengė:
Raseinių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro visuomenės sveikatos specialistė, vykdanti visuomenės sveikatos stebėseną Asta Kavaliauskienė, (8 683) 55 044, el. p. astakavaliauskiene1@gmail.com